

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 134/2015-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. marca 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Mariannou Lechmanovou, Advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv garantovaných čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trnave č. k. 24 Co 22/2010-240 zo 7. júla 2010, ako aj uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 323/2013 z 29. mája 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. septembra 2014 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv garantovaných čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 24 Co 22/2010 a jeho uznesením zo 7. júla 2010 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“), ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 323/2013 a jeho uznesením z 29. mája 2014 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“; ďalej spolu aj „napadnuté uznesenia“). Sťažovateľ sťažnosť doplnil prostredníctvom svojej právnej zástupkyne podaním doručeným ústavnému súdu 29. januára 2015.

2. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, že v roku 2009 podal na Okresnom súde Piešťany (ďalej len „okresný súd“) žalobu o ochranu svojich práv porušovaných Ústavom na výkon trestu odňatia slobody a Ústavom na výkon väzby v Leopoldove. Okresný súd v rámci konania o tejto žalobe uznesením sp. zn. 9 C 183/2009 zo 17. decembra 2009 nepriznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov. Sťažovateľ podal proti uzneseniu okresného súdu odvolanie. Krajský súd napadnutým rozhodnutím zmenil prvostupňové rozhodnutie tak, že priznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov v rozsahu 95 %. Keďže sťažovateľ podľa jeho vyjadrenia nedisponuje finančnými prostriedkami ani na zaplatenie zvyšných 5 % zo súdneho poplatku, podal proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu dovolanie. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie odmietol.

3. Podľa sťažovateľa dôsledkom vydania napadnutých uznesení všeobecných súdov bude to, že jeho žaloba o ochranu jeho práv bude zamietnutá, pretože nedisponuje finančnými prostriedkami na zaplatenie 5 % zo súdneho poplatku. Tým má podľa sťažovateľa dochádzať k poškodzovaniu jeho práva na prístup k súdu, práva na súdnu ochranu a práva na účinný opravný prostriedok.

4. Sťažovateľ poukazuje na skutočnosť, že napadnuté uznesenia sú ústavne neudržateľné a arbitrárne.

5. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol, že jeho práva garantované čl. 46 ústavy a čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru boli postupom a napadnutým uznesením krajského

súdu, ako aj postupom a napadnutým uznesením najvyššieho súdu porušené. Ďalej navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie krajského súdu, ako aj napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno

považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

III.

8. Sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv garantovaných čl. 46 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu z dôvodu, že krajský súd a najvyšší súd ústavne nekonformným a arbitrárnym spôsobom rozhodli v otázke oslobodenia sťažovateľa od platenia súdnych poplatkov.

9. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, má právo na účinný opravný prostriedok pred vnútroštátnym orgánom bez ohľadu na to, že porušenie spôsobili osoby pri plnení ich úradných povinností.

10. Ústavný súd považuje za potrebné sa v prvom rade vysporiadať s rozsahom namietaného porušenia označených práv v petite a odôvodnení sťažnosti, kde sťažovateľ označil namietané porušenie práva len článkom ústavy (čl. 46 ústavy), pričom z celého obsahu sťažnosti a charakteru námietok sťažovateľa (podľa sťažovateľa závery krajského súdu a najvyššieho súdu sú arbitrárne) možno konštatovať, že namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Na základe uvedeného ústavný súd ustálil predmet tohto

konania v zmysle posúdenia námietok sťažovateľa iba vo vzťahu k potenciálnemu porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutými uzneseniami.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým uznesením krajského súdu

11. Krajský súd napadnutým uznesením zmenil uznesenie okresného súdu č. k. 9 C 183/2009-226 zo 17. decembra 2009 a sťažovateľovi priznal oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v rozsahu 95 %. Svoje rozhodnutie odôvodnil takto: „Z oznámenia ÚVTOS a ÚVV Leopoldov zo dňa 19.11.2009 bolo zistené, že navrhovateľ je vo výkone trestu odňatia slobody od 1.9.2001 na doživotný výkon trestu. Prvýkrát bol zaradený do práce dňa 11.3.2008 a jeho pracovné zaradenie trvá. Z jeho hrubej pracovnej odmeny sú mu vykonávané zrážky podľa § 45 zákona č. 475/2005 Z. z. a výška jeho čistej odmeny bola v období od januára 2009 do mája 2009 76,12 Eur, za obdobie od júna 2009 do októbra 2009 dosiahla priemernú sumu 147,22 Eur. Na konte odsúdeného boli ku dňu podania správy evidované finančné prostriedky vo výške 185,60 Eur. Podľa predloženého vyhlásenia o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch a potvrdenia navrhovateľ je nemajetný.

Súdny poplatok, ktorý má v danom prípade žalobca povinnosť zaplatiť, pokiaľ bude jeho návrh posúdený ako návrh na ochranu osobnosti činí podľa položky 7b písm. a) a b) 66,-Eur plus 3% z výšky uplatnenej nemajetkovej ujmy, t.j. plus 746,86 Eur spolu 812,86 Eur.

Z porovnania výšky súdneho poplatku, ktorý by mal navrhovateľ v danej veci zaplatiť, s jeho mesačnými príjmami, resp. s finančnými prostriedkami na účte, s prihliadnutím na to, že inak je nemajetný, je zrejmé, že súdny poplatok v uvedenej výške nie je schopný zaplatiť. Zaplatenie predmetného súdneho poplatku navrhovateľom nie je reálne, ani keby bolo možné súdny poplatok zaplatiť v splátkach, avšak odvolací súd podotýka, že zákon o súdnych poplatkoch č. 71/1992 Zb. v účinnom znení, umožnenie úhrady súdneho poplatku v splátkach nepozná.

Na druhej strane, ale navrhovateľ je zamestnaný, má pravidelný mesačný príjem v uvedenej výške a dokonca i úspory - finančné prostriedky na účte. Odvolací súd bol preto toho názoru, že v danom prípade nebolo dôvodným, aby bolo navrhovateľovi priznané

oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu, ale iba čiastočne a to tak, aby z finančných prostriedkov, ktoré má k dispozícii dokázal vymedzenú časť súdneho poplatku zaplatiť bez toho, aby bolo ohrozené uspokojovanie jeho odôvodnených potrieb. Odvolací súd bol pritom toho názoru, že primeraným v danom prípade je oslobodenie navrhovateľa od súdnych poplatkov v rozsahu 95%. Podľa tohto vyčíslený súdny poplatok by potom predstavoval v danom prípade sumu 40,64 Eur. Podľa názoru odvolacieho súdu takúto sumu poplatku, obdobne ako i zodpovedajúcu časť trov právneho zastúpenia (§ 138 ods. 3 O.s.p.) môže navrhovateľ reálne zo svojich príjmov, resp. z finančných prostriedkov na účte zaplatiť bez toho, aby bolo ohrozené uspokojovanie jeho základných potrieb.

Odvolací súd s poukazom na vyššie uvedenú argumentáciu odvolaním napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa v časti, ktorou navrhovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal, s použitím § 220 O.s.p. zmenil tak, že navrhovateľovi priznal oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v rozsahu 95 %.

... Vyššie citované ust. § 30 O.s.p. umožňuje na žiadosť ustanoviť účastníkovi za zástupcu buď Centrum právnej pomoci alebo advokáta zapísaného do osobitného zoznamu za splnenia zákonnej podmienky jednak, že sú u neho predpoklady, aby bol oslobodený od súdnych poplatkov a zároveň kumulatívne, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov. Vychádzajúc z vyššie uvedeného rozhodnutia odvolacieho súdu je zrejmé, že u navrhovateľa boli splnené podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov, preto prvý z predpokladov pre ustanovenie mu zástupcu pre konanie súdom podľa citovaného § 30 O.s.p. bol splnený. S poukazom na znenie citovaného § 30 ods. 2 O.s.p. odvolací súd pritom zastáva názor, že ako podmienka pre ustanovenie účastníkovi zástupcu súdom postačí i splnenie podmienok na čiastočné oslobodenie od súdnych poplatkov, keďže až pri právoplatnom uznesení súdu o úplnom odňatí oslobodenia od súdnych poplatkov, dochádza k zrušeniu ustanovenia zástupcu súdom.

Keďže v danom prípade navrhovateľ svoju žalobu právne kvalifikuje jednak s odkazom na § 11 a nasledujúce Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti, ako i s odkazom na § 9 ods. 2 a 3 zák. č. 365/2004 Z. z. - antidiskriminačný zákon ako i s poukazom na § 17 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z. z. zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, je zrejmé, že ide o vec právne zložitú a náročnú, pričom navrhovateľ

nemá právnické vzdelanie, jeho možnosti sú navyiac obmedzené tým, že je doživotne vo výkone trestu odňatia slobody, v dôsledku čoho je možné uzavrieť, že na ochranu jeho záujmov v tomto konaní je potrebné, aby mu bol ustanovený zástupca súdom. Pri posudzovaní schopnosti navrhovateľa obhajovať svoje práva v predmetnom súdnom konaní, pritom nie je možné vychádzať iba z obsahu jeho podania, keďže je zrejmé, že právnymi vedomosťami obsiahnutými v žalobe sám navrhovateľ nedisponuje a ako to sám potvrdil v odvolaní, text žaloby z väčšej časti opísal z iného podania písaného osobou s právnickým vzdelaním.“

12. Ústavný súd, ktorého úlohou je v zmysle čl. 124 ústavy ochrana ústavnosti, nie je alternatívnou a ani ďalšou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (podobne II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). V dôsledku toho sa úloha ústavného súdu obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi (vrátane ich procesného postupu) s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (porov. I. ÚS 17/01, II. ÚS 137/08, III. ÚS 328/08, IV. ÚS 11/2010). Skutkové alebo právne závery všeobecného súdu môžu byť preto predmetom kontroly zo strany ústavného súdu zásadne len vtedy, ak by boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a teda z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07).

13. Ústavný súd ďalej zdôrazňuje, že rozhodovanie o oslobodení od súdnych poplatkov spravidla nemôže byť predmetom ústavnej ochrany, pretože aj keď sa jeho výsledok sekundárne dotýka účastníka konania, samotný „spor“ o oslobodenie od súdnych poplatkov vzhľadom na podstatu konania v zásade nedosahuje intenzitu opodstatňujúcu porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa. Rozhodnutie o tom, či sú splnené zákonom ustanovené podmienky pre takéto oslobodenie, patrí zásadne do rozhodovacej sféry všeobecných súdov (porov. uznesenie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 788/09).

14. Ústavný súd už judikoval, že samotné nepriznanie oslobodenia od súdneho poplatku samo osebe ešte nesignalizuje porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu (porov. II. ÚS 142/04, III. ÚS 344/2012).

15. Rozhodovanie o tom, či sú splnené zákonom (t. j. Občianskym súdnym poriadkom; ďalej len „OSP“) ustanovené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov, spadá výlučne do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov. Je preto vecou judikatúry všeobecných súdov, aby vymedzila kritériá, z ktorých bude pri aplikácii zákonných ustanovení týkajúcich sa oslobodenia od súdnych poplatkov vychádzať (porov. I. ÚS 27/2014, III. ÚS 559/2011, III. ÚS 441/2014). Všeobecné súdy sú pri rozhodovaní o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov však povinné s ohľadom na všetky podstatné skutočnosti vyskytujúce sa v konkrétnom prípade a význam práva na súdnu ochranu v demokratickej spoločnosti primerane vyvažovať záujem štátu na vyberaní súdnych poplatkov za rozhodovanie sporov na jednej strane a záujem účastníka konania uplatňujúceho si svoj nárok (resp. práva) súdnou cestou [porov. Kreuz v. Poľsko (No. 1), č. 28249/95, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 19. 6. 2001, bod 66].

16. Ústavný súd však na tomto mieste konštatuje, že je oprávnený v ojedinelých prípadoch zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o poplatkovej povinnosti, a to iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu o neoslobodení od povinnosti zaplatiť súdny poplatok došlo vzhľadom na výšku súdneho poplatku, posudzovanú vo svetle konkrétnych okolností prípadu a vo svetle ekonomických (finančných) možností sťažovateľa zaplatiť tento súdny poplatok, a vzhľadom na fázu konania pred všeobecným súdom, došlo k obmedzeniu samotnej podstaty práva sťažovateľa na súdnu ochranu (porov. Jedamski and Jedamska v. Poľsko, č. 73547/01, rozsudok ESLP z 26. 7. 2005, body 60 a 66). Príčinou uvedeného stavu býva najčastejšie úplná rezignácia všeobecného súdu na vyvažovanie verejného a súkromného záujmu, prípadne nedôsledné vyvažovanie (opomenutie podstatnej „premennej“ pri vyvažovaní).

17. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil v skutkových a právnych záveroch napadnutého uznesenia krajského súdu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti. V rámci rozhodovania o odpustení súdneho poplatku krajský súd uplatnil zákonom poskytovaný priestor na uváženie, do ktorého ústavný súd nie je zásadne oprávnený vstupovať a nahradzovať prijaté právne závery krajského súdu. Ústavný súd konštatuje, že výrok krajského súdu v napadnutom uznesení má dostatočnú oporu v odôvodnení jeho rozhodnutia, pretože krajský súd náležite vysvetlil, ktoré právne predpisy aplikoval, tieto súčasne predstavovali právnu úpravu aplikovateľnú na skutkový stav posudzovanej veci a súčasne odôvodnenie napadnutého uznesenia obsahovalo náležitú argumentáciu, prostredníctvom ktorej krajský súd dospel k záveru o odpustení 95 % súdneho poplatku.

18. Sťažnosť však možno v tejto časti považovať za neopodstatnenú aj z ďalších dôvodov. Sťažovateľ namieta, že v dôsledku vydania napadnutých uznesení všeobecných súdov dôjde v budúcnosti k zamietnutiu jeho žaloby podanej okresnému súdu, keďže nedisponuje finančnými prostriedkami na zaplatenie 5 % súdneho poplatku, čím dochádza k porušovaniu jeho ústavných práv. Uvedená námietka však nevychádza z právneho stavu existujúceho, ale predpokladaného, t. j. právna skutočnosť, že v dôsledku napadnutých uznesení dôjde k zamietnutiu jeho žaloby, na ktorú sťažovateľ poukazuje a ktorú namieta, ešte nenastala, resp. sťažovateľ nepreukázal, že k zamietnutiu žaloby okresným súdom aj došlo. Z uvedeného pohľadu chýba príčinná súvislosť medzi vydaním napadnutého uznesenia krajského súdu, námietkami sťažovateľa o porušení jeho práv a skutočným právnym stavom spočívajúcim v konaní o žalobe sťažovateľa pred okresným súdom.

19. Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť v časti namietaného porušenia sťažovateľových práv napadnutým uznesením krajského súdu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým uznesením najvyššieho súdu

20. Najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol sťažovateľom podané dovolanie. Svoje rozhodnutie odôvodnil takto: «*Odvolací súd napadnutým uznesením v podstate rozhodol tak, že uznesenie súdu prvého stupňa v časti v ktorej žalobcovi nepriznal oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v rozsahu 5 % potvrdil a zmenil ho v zostatku - žalobcovi priznal oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v rozsahu 95 %. Z dovolania a následnej odpovedi žalobcu na výzvu súdu vyplýva, že žalobca dovolaním napadol potvrdzujúcu časť výroku uznesenia odvolacieho súdu, t.j. tú časť, kde žalobca nebol oslobodený od platenia súdnych poplatkov v plnom rozsahu.*

V danej veci teda dovolanie smeruje proti potvrdzujúcej časti výroku uznesenia odvolacieho súdu, ktorá nevykazuje znaky niektorého z vyššie uvedených uznesení odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné v zmysle § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Dovolací súd ďalej skúmal (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.), či dovolanie podané žalobcom nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. V zmysle tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba zdôrazniť, že z hľadiska § 237 O.s.p. nie je relevantné tvrdenie dovolateľa o existencii vady uvedenej v tomto ustanovení, ale len zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto vade skutočne došlo.

Vady konania uvedené v § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. žalobca nenamietal a v dovolacom konaní ich existencia ani nevyšla najavo. Prípustnosť podaného dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Žalobca v dovolaní uviedol, že návrh odôvodnil s poukazom na § 237 písm. f/ O.s.p. Z obsahu dovolania možno aj vyvodiť, že žalobca namieta nedostatočne zistený skutkový stav, s tým súvisiace nesprávne právne posúdenie veci s tým, že nepriznaním oslobodenia

od platenia súdnych poplatkov úplne, t. j. na 100%, ale iba na 95%, mu bola rozhodnutím súdu odňatá možnosť konať pred súdom. Dovolací súd však konštatuje, že žalobca, ktorý je vo výkone trestu odňatia slobody od 1.9.2001 na doživotný výkon trestu, je zaradený do práce od 11. marca 2008 a toto zaradenie trvá, výška jeho čistej odmeny bola od januára 2009 do mája 2009 76,12 €, za obdobie od júla 2009 do októbra 2009 dosiahla priemernú sumu 147,22 €. Na konte žalobcu boli finančné prostriedky vo výške 185,60 €. Podľa prehľadu, ktorý dovolaciemu súdu predložil žalobca, tento nedisponuje všetkými prostriedkami, pretože 97 € sú tzv. „úložným“, ktorými môže disponovať, má však úspory 60 €, ktoré sa však v dôsledku sústavných nákupov nezväčšujú, čistá pracovná odmena v máji 2010 bola 96,36 € (po vykonaní zrážok 43,37 €), v júni 2010- 113,77 € (po vykonaní zrážok 51,11 €), v júli 2010 - 49,36 € (po vykonaní zrážok 22,22 €). Žalobca tvrdí, že z disponibilného príjmu si musí hradiť všetky náklady spojené s nákupom vecí osobnej potreby, ako napríklad - poštové známky, písacie potreby, šampón, holenie. Podľa názoru dovolacieho súdu je však v moci žalobcu uskromniť sa vo svojich „osobných potrebách“ a vzhľadom na možnosť práce za odmenu, zohľadňujúc aj výšku súdneho poplatku v danom rozhodnutí odvolacieho súdu o nepriznaní 5 % oslobodenia od platenia súdnych poplatkov pre žalobcu nezakladá vo vzťahu k žalobcovi vadu konania podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p., pretože mu týmto rozhodnutím nebola odňatá možnosť konať pred súdom.

Dovolací súd považuje za nutné zdôrazniť, že dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno úspešne napadnúť (len) právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, aj to však nie v každom prípade, ale iba ak podanie dovolania výslovne pripúšťa zákon. Dovolanie je procesný prostriedok, ktorým zákon vytvára účastníkovi konania procesnú možnosť, aby v prípadoch, v ktorých to zákon výslovne umožňuje, spochybnil opodstatneným uplatnením dovolacieho dôvodu správnosť konania alebo rozhodovania odvolacieho súdu a dosiahol nápravu prípadných väd alebo nesprávností napadnutého rozhodnutia. Dovolanie ale nie je „ďalším odvolaním“ a nemožno sa ním - ani pokiaľ je procesné prípustné - úspešne domáhať revízie skutkových zistení súdov nižších stupňov ani výsledkov nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd nie je treťou¹ inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie. Posúdiť správnosť a úplnosť skutkových

zistení, a to ani v súvislosti s právnym posúdením veci, nemôže dovolací súd už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy. Dovolacie konanie má (a to je potrebné osobitne zvýrazniť) prieskumnú povahu; aj so zreteľom na ňu dovolací súd - na rozdiel od súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu - nemá možnosť vykonávať dokazovanie (porovnaj § 243a ods. 2 druhá veta O.s.p.). Z tohto dôvodu sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižších stupňov, ani výsledkov nimi vykonaného dokazovania.

Ťažisko dokazovania je totiž v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery je oprávnený doplňať, prípadne korigovať len odvolací súd, ktorý za týmto účelom môže vykonávať dokazovanie (§ 213 O.s.p.).

Nesúhlas dovolateľa s vyhodnotením dôkazov súdom nie je spôsobilým dovolacím dôvodom v zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. (porovnaj R 42/1993 a tiež ďalšie rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, napríklad rozsudok z 25. septembra 2008 sp. zn. 5 Cdo 258/2007). Neprípustnosť takého dôvodu je daná charakterom dovolacieho konania, v ktorom, ako už bolo uvedené vyššie, sa dôkazy zásadne nevykonávajú (§ 243a ods. 2 O.s.p.), a tak ani neprislúcha dovolaciemu súdu, aby prehodnocoval dôkazy vykonané súdmi nižších stupňov.

Pokiaľ žalobca v dovolaní napádal nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), dovolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav. Dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dôvodom, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia).

Pri skúmaní prípustnosti dovolania žalobcu bolo zistené, že tento opravný prostriedok žalobcu nesmeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustný (nie je podaný proti žiadnemu z rozhodnutí uvedených v § 239 ods. 1, 2 O.s.p., vdovolacom konaní nevyšli

najavo procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. a nepreukázala sa žalobcom tvrdená existencia procesnej vady v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolanie odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.»

21. Ústavný súd už uviedol, že „predpokladom uplatnenia práva na spravodlivý proces, ktoré sa zaručuje čl. 6 ods. 1 dohovoru, je nezávislosť a nestrannosť súdu. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru.“ (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť.

22. Právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní. V dovolacom konaní procesné podmienky upravujú ustanovenia § 236 a nasl. OSP.

23. V rámci všeobecnej úpravy prípustnosti dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu z § 237 OSP výslovne vyplýva, že dovolanie je prípustné, len pokiaľ ide o prípady uvedené pod písm. a) až písm. g) tohto zákonného ustanovenia. Dovolanie je prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v § 238 OSP.

24. Ústavný súd opakuje, že z postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

25. Ústavný súd z tohto hľadiska preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, pričom nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu nemajúci oporu v zákone.

26. Ústavný súd konštatuje, že právny názor najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania je v napadnutom uznesení zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom a presvedčivo. V odôvodnení napadnutého uznesenia najvyšší súd dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné dovolanie sťažovateľa odmietnuť ako neprípustné.

27. Otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

28. Pokiaľ sa sťažovateľ s právnym názorom najvyššieho súdu v otázke akceptácie vyslovenej neprípustnosti ním podaného dovolania nestotožňuje, ústavný súd napokon dodáva, že otázka posúdenia podmienok dovolacieho konania je otázkou zákonnosti a jej riešenie nemôže viesť k záveru o porušení sťažovateľom označených práv. K námietkam uvedeným v sťažnosti ústavný súd tiež konštatuje, že najvyšší súd v rámci dovolacieho konania nerozhodoval o veciach meritórne, ale iba procesne, nezistiac dovolacie dôvody podľa § 237 OSP.

29. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd vyhodnotil argumentáciu sťažovateľa odôvodňujúcu porušenie jeho práv ako nedostatočnú na to, aby na jej základe bolo možné v prípade prijatia sťažnosti na ďalšie konanie zistiť a preskúmať spojitosť medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením označených práv. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu nemôže byť v takej príčinnej súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6

ods. 1 a čl. 13 dohovoru aj preto, že toto porušenie sa nedá vyvodiť iba z určitého výkladu a aplikácie platných procesných noriem upravujúcich postup občianskoprávných súdov v opravných konaniach (podobne aj I. ÚS 66/98, II. ÚS 811/00).

30. Na základe uvedeného ústavný súd odmietol sťažnosť aj v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. marca 2015